

Палашкевич О. Ю.

здобувач 4 курсу першого
(бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальність 022 Графічний дизайн
Житомирський державний університет ім. І. Франка

Науковий керівник:

Поліщук О. П.

професор, доктор філософських наук,
Житомирський державний університет ім. І. Франка

ВИКОРИСТАННЯ ГОТИЧНОГО СТИЛЮ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

Сучасний графічний дизайн є динамічною системою візуальної комунікації, що розвивається під впливом цифровізації, технологічного прогресу та культурних змін. Він виконує не лише естетичну функцію, а й стає важливим інструментом передачі інформації, навігації та взаємодії з аудиторією. Умови глобалізації сприяють уніфікації дизайнерських підходів, однак водночас посилюється значення національної специфіки та індивідуальних художніх рішень. Сучасні тенденції формуються на перетині традиційних стилів і новітніх цифрових технологій, що забезпечує постійне оновлення візуальної мови дизайну [1, с. 14].

До ключових тенденцій сучасного графічного дизайну належать мінімалізм, що базується на простоті та функціональності, екологічний дизайн, орієнтований на природні мотиви та сталість, а також асиметричні композиції, які створюють динаміку та виразність. Важливу роль відіграє смілива типографіка й кольорові рішення, що підсилюють емоційний вплив, а також ностальгічні стилі, які поєднують ретро-естетику з сучасними технологіями. Окремо варто відзначити максималізм як протилежність мінімалізму, що використовує надлишковість візуальних елементів для створення сильного художнього ефекту [1, с. 14–16].

Готика – це художній напрям, який став завершальним етапом розвитку середньовічного мистецтва в Західній Європі. Вона сформувалася приблизно у XII столітті й активно розвивалася до XIV століття, хоча в окремих країнах її вплив зберігався значно довше – аж до середини XVII століття [2, с. 82].

Зародження готичного стилю відбулося у Франції наприкінці XII століття. Саме звідти він почав поширюватися на інші країни Західної та Центральної Європи, поступово набуваючи місцевих особливостей і варіацій, але зберігаючи спільні риси, що визначають його як єдиний мистецький [2, с. 82].

Готичний стиль у дизайні формується як цілісна система, де зовнішня виразність тісно пов'язана з внутрішньою логікою побудови. Його головною рисою є прагнення до вертикальності: усі елементи ніби спрямовані вгору, створюючи відчуття висоти, простору й піднесеності. Це досягається завдяки використанню витягнутих форм, загострених арок, ритмічного повторення деталей і чіткої структурованості. Водночас така спрямованість не є випадковою – вона підпорядкована продуманій конструкції, де кожна частина виконує свою роль у загальній системі [4, с. 179].

Особливе значення в готичному дизайні має поєднання конструкції та декору. Орнаменти, різьблення, візерунки не просто прикрашають поверхні, а підкреслюють основні лінії та ритми будови. Завдяки цьому створюється відчуття гармонії між міцністю і легкістю: масивні елементи візуально “розчиняються”, а простір здається більш відкритим і наповненим світлом. Саме світло відіграє важливу роль – воно підсилює емоційний ефект, змінює сприйняття форм і додає глибини простору [4, с. 180].

Ще однією характерною рисою є поєднання протилежностей. У готиці можна побачити одночасно строгість і декоративну насиченість, раціональність і символічність, реалістичні мотиви та фантастичні образи. Це робить стиль складним і багатограним. У результаті готичний дизайн не обмежується лише зовнішньою красою – він створює особливу атмосферу, яка впливає на емоції людини, викликаючи відчуття величі, напруження й водночас гармонії [4, с. 180].

Готичний стиль у графічному дизайні розглядається як одна з історично сформованих стильових категорій, що зберігає свою актуальність у сучасній типографіці. Він відображає середньовічну естетику, для якої характерні експресивність форм, чітка структурність і декоративна насиченість. У шрифтовому дизайні це проявляється через використання складних, ламаних ліній, контрастних штрихів і ритмічної організації знаків, що формують виразний візуальний образ [3, с. 123].

У сучасному графічному дизайні готичні елементи застосовуються як засіб стилізації та створення емоційно насичених комунікацій. Вони

дозволяють передавати атмосферу історичності, урочистості або драматизму, що особливо актуально у брендингу, культурних проєктах та тематичних візуальних рішеннях. Водночас готичний стиль інтегрується в цифрове середовище, поєднуючись із сучасними технологіями – варіативними шрифтами, анімацією та адаптивними форматами [3, с. 124].

Важливим елементом готичного стилю у графічному дизайні є типографіка, зокрема використання готичних шрифтів, які мають глибоке історичне коріння. Попри те, що починаючи з XVI століття вони поступово були витіснені антиквами, у деяких країнах їх застосування зберігалось значно довше – зокрема в Німеччині та країнах Балтії аж до першої половини XX століття. Лише у XX столітті готичне письмо остаточно втратило своє практичне значення, а після офіційних заборон у 1941 році воно перестало використовуватися як основний шрифт [6, с. 23].

Сьогодні готичні шрифти функціонують переважно як декоративний і стилістичний засіб. Вони застосовуються для створення виразного образу, передачі історичного контексту або підсилення емоційного впливу візуального повідомлення. У графічному дизайні їх використовують у логотипах, постерах, обкладинках, айдентиці культурних подій, де важливо сформуванню атмосфери автентичності, урочистості або драматизму [6, с. 23].

Характерною особливістю готичних шрифтів є їхня щільна структура та складна графіка. Літери мають витягнуті пропорції, гострі або ламані контури, а також розміщуються дуже близько одна до одної, утворюючи своєрідну “текстуру” сторінки. Такий вигляд зумовлений історичною технікою письма гусячим пером і прагненням до економії матеріалу. Важливу роль відіграють також лігатури та скорочення, що роблять текст компактнішим і ритмічно цілісним [6, с. 23–24].

Серед основних різновидів готичних шрифтів виділяють текстуру, фрактуру, швабахер і ротунду. Кожен із них має свої формальні особливості: від максимально загострених і вертикально витягнутих форм до більш округлих і м'яких варіантів. У сучасному дизайні ці різновиди можуть використовуватися як джерело стилізації або комбінуватися з іншими шрифтами, утворюючи нові візуальні рішення [6, с. 24].

У сучасному графічному дизайні готична естетика набуває нових функцій і перестає сприйматися лише як історичний стиль. Вона

використовується як засіб створення виразних візуальних рішень, що працюють із емоційним сприйняттям глядача. Особливо це помітно в цифрових медіа, де готичні елементи поєднуються з сучасними технологіями обробки зображень та типографіки [5, с. 746].

Характерною особливістю є те, що готичні мотиви сьогодні часто застосовуються у трансформованому вигляді. Дизайнери не відтворюють історичні форми буквально, а переосмислюють їх через абстракцію, спрощення або навпаки – через візуальне ускладнення. У результаті з’являються композиції, де поєднуються контрастні текстури, деформовані шрифти та нестандартні просторові рішення [5, с. 745].

У сучасному графічному дизайні готична типографіка розглядається насамперед як виразний візуальний знак, а не як засіб полегшеного читання. Її застосування спрямоване на формування певного емоційного настрою – від відчуття урочистості й монументальності до напруження або драматизації образу. Найчастіше такі шрифтові рішення використовуються у брендингу, плакатному мистецтві та цифрових медіа, де готичні елементи поєднуються з лаконічними або технологічно орієнтованими стилями. Подібне поєднання створює різкий контраст між історичною природою шрифту та сучасним дизайном, завдяки чому візуальне повідомлення стає більш виразним і емоційно насиченим [5, с. 743].

Шрифт стає носієм емоційного змісту, формуючи атмосферу напруження, драматизму або містичності. У цифровому середовищі це посилюється за рахунок анімації, спотворень і варіативності форм, що робить текст частиною візуального образу [5, с. 743].

Сучасні дизайн-практики також демонструють, що готична естетика активно взаємодіє з різними культурними контекстами. Вона може бути елементом комерційного дизайну, мистецьких проєктів або експериментальних візуальних досліджень. При цьому її характерною рисою залишається здатність створювати сильний емоційний вплив і формувати унікальну атмосферу [5, с. 743].

Таким чином, у сучасних дизайн-практиках готичний стиль функціонує як виразний естетичний код, що виходить за межі історичної традиції та набуває нових смислів у цифровому середовищі. Його використання не обмежується лише відтворенням середньовічної естетики, а спрямоване на створення емоційно насичених візуальних рішень. Завдяки своїй графічній виразності готична типографіка та орнаментика стають інструментом формування атмосфери

драматизму, напруження або урочистості, що особливо важливо у брендингу, плакатному дизайні та цифрових медіа.

Водночас готичний стиль у сучасному графічному дизайні демонструє здатність до трансформації та адаптації. Дизайнери активно переосмислюють його елементи, поєднуючи історичні форми з мінімалістичними, технологічними або експериментальними підходами. У результаті виникає контрастне поєднання минулого і сучасного, яке підсилює візуальний вплив та робить композицію більш виразною. Таким чином, готична естетика залишається актуальним засобом художньої виразності, що розширює можливості сучасного графічного дизайну.

Список літератури

1. Ворона Н., Слівінська А. Тенденції сучасного графічного дизайну. *Молодий вчений*. 2024. № 6 (130). С. 13–18. URL: <https://molodyivchenyi.ua/index.php/journal/article/view/6220> (дата звернення: 20.04.2026).

2. Жаборюк А. А. Історичні художні стилі доби Середньовіччя (візантійський, романський, готика) : посіб. зі спецкурсу. Одеса : Астропринт, 2007. 128 с. URL: <https://dspace.onu.edu.ua/items/57dbbab6-fa93-43fc-8d44-e827d2ab9439> (дата звернення: 20.04.2026).

3. Костенко І. О. Типографіка у стильових категоріях графічного дизайну. *Український мистецтвознавчий дискурс*. 2025. № 6. С. 120–126. URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/458> (дата звернення: 20.04.2026).

4. Круковська О. М. Особливості розвитку раннього готичного мистецтва. *Наукові записки [Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського]*. Серія: Історія. 2002. Вип. 4. С. 179–181. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_ist_2002_4_46 (дата звернення: 20.04.2026).

5. Петрова Д. Готична естетика в контексті сучасного дизайну. *UNIVERSUM*. 2025. № 27. С. 742–751. URL: <https://archive.liga.science/index.php/universum/article/view/2621> (дата звернення: 20.04.2026).

6. Підгурний І.С. Графічний дизайн. Типографіка. Навчальний посібник / автор-укладач: І.С. Підгурний. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. – 86 с. URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/handle/123456789/5782?show=full> (дата звернення: 20.04.2026).